

PENILAIAN TERHADAP GAGASAN NEGARA
ISLAM PAS BERDASARKAN DOKUMEN
NEGARA ISLAM 2003

MUJAHIDUL AMIN BIN ROSLAN

SARJANA SAINS
UNIVERSITI MALAYSIA PAHANG

PERAKUAN PENYELIA

Saya dengan ini memperakui bahawa Saya telah menyemak tesis ini dan pendapat saya tesis ini mencakupi dari segi skop dan kualiti untuk penganugerahan Sarjana Sains.

(Tandatangan Penyelia)

Nama : PROFESSOR MADYA DR. MANSOR BIN SULAIMAN
Jawatan : PENSYARAH KANAN
Tarikh : 24/06/2022

PERAKUAN PELAJAR

Saya dengan ini mengaku bahawa hasil kerja dalam tesis ini adalah asli kecuali petikan, ekstrak dan rujukan yang telah diakui dengan sewajarnya. Saya juga turut mengakui bahawa tesis ini tidak pernah dihantar atau diserahkan kepada mana-mana peringkat ijazah sama ada di Universiti Malaysia Pahang mahupun universiti-universiti lain.

(Tandatangan Pelajar)

Nama : MUJAHIDUL AMIN BIN ROSLAN

No ID Pelajar : MBH17002

Tarikh : 24/06/2022

PENILAIAN GAGASAN NEGARA ISLAM PAS BERDASARKAN
DOKUMEN NEGARA ISLAM 2003

MUJAHIDUL AMIN BIN ROSLAN

Tesis ini dikemukakan untuk memenuhi keperluan bagi
Sarjana Sains

Pusat Sains Kemanusiaan
UNIVERSITI MALAYSIA PAHANG

APRIL 2023

PENGHARGAAN

Alhamdulillah, segala puji bagi Allah, tuhan sekalian alam, tuhan yang Maha Pengasih dan Maha Penyayang. Dialah yang menguasai hari pembalasan. Kepada-Nya kita mohon petunjuk dan pertolongan untuk sentiasa dalam jalan yang benar dan dalam petunjuk-Nya yang lurus. Selawat dan salam juga kita panjatkan buat junjungan besar Nabi Muhammad SAW dan keluarganya berserta para sahabat, tabiin, ulama dan buat semua kaum muslimin yang sentiasa dalam petunjuk dan kerahmatan Allah.

Syukur Alhamdulillah dengan inayah dan taufik-Nya, penulisan tesis ini telah dapat disempurnakan dengan jayanya walaupun telah melalui pelbagai ujian, cabaran dan mehnah sepanjang perjalanan proses kajian ini dijalankan. Ucapan penghargaan dan terima kasih tidak terhingga buat penyelia utama kajian ini, Profesor Madya Dr. Mansor bin Sulaiman atas sokongan, dorongan, teguran, pandangan, bimbingan serta motivasi yang sentiasa menjadi kekuatan utama dalam memastikan kajian ini dijalankan dengan sempurna dan jayanya. Setinggi-tinggi penghargaan juga buat pakar-pakar dan individu yang telah banyak menyumbang idea mengikut kepakaran masing-masing dalam proses menyiapkan kajian ini iaitu Prof Madya Dr. Hasan bin Ahmad (UMP), Dr. Munirah bt Abdul Razak (UMP), Dr. Mohamad Hilmi bin Mat Said (UMP), Dr. Raja Hisyamudin bin Raja Sulong (UM), Dr. Mohd Zuhdi bin Marzuki (PAS), YB Dato Sri Tuan Ibrahim bin Tuan Man (PAS), YB Dato' Dr. Mohamed Fadzli bin Hassan (Exco Kerajaan Negeri Kelantan), Datuk Dr. Hasan bin Baharom (Amanah) dan Ustaz Mohamad Hazmi bin Dibok (PAS).

Tidak dilupakan juga setinggi penghargaan buat ayahanda dan ibunda tercinta, Haji Roslan bin Ahmad dan Hajah Salamiah Mohd Nor serta ayahanda dan bonda mertua Haji Mustaffa bin Abd Ghani dan Almarhumah Siti Maznah binti Othman serta Noor Azreen binti Fadzin kerana telah memberikan dorongan, sokongan dan semangat kepada anakanda serta tidak pernah putus untuk mendoakan kejayaan anakanda dalam menyempurnakan penulisan pengkajian ini. Kepada adinda-adinda yang dikasihi Mar'atul Husna, Abdul Muhaimin, Mukminah Aqilah, Nurul Huda, Muna Hajar dan Abdul Hadi serta adik beradik ipar duai isteriku, kekuatan dan semangat ini adalah daripada kalian juga.

Buat isteri tercinta Najwa bt Mustaffa, ucapan terima kasih tidak terhingga di atas pengorbanan masa dan tenaga, kesabaran yang tinggi dan tidak pernah jemu memberikan kekuatan dan semangat sepanjang mengharungi perjuangan menuntut ilmu ini. Kejayaan ini juga dididikasikan buat anak-anak tersayang Amir Musoddiq dan Auliya' Mardhiyyah yang sempat menjadi saksi kepada perjalanan kembara ilmu walid ini. Semoga kalian akan terus membesar dengan suasana yang membudayakan ilmu dan amal dalam kehidupan. Tinggi harapan walid untuk melihat kalian akan menyambung kembara ilmu ini ke peringkat tertinggi seterusnya menabur bakti untuk agama dan ummah.

Semoga kajian dan disertasi ilmiah ini juga dapat memberikan panduan, iktibar dan penambahbaikan kepada semua pihak terutamanya kepada sahabat-sahabat seperjuangan di dalam gerakan Islam di negara ini dalam usaha untuk membentuk dan membina negara ini mengikut acuan dan suruhan wahyu daripada Ilahi. Diharapkan dengan itu, disertasi ini akan menjadi saham pahala akhirat buat pengkaji.

ABSTRAK

Dalam sejarah politik Malaysia, isu mengenai negara Islam merupakan antara isu yang kontroversi dan seolah-olah tiada berkesudahan. Isu negara Islam ini bukan hanya telah mencetuskan perdebatan dan pertentangan tiada berkesudahan di antara orang Islam dengan bukan Islam sahaja, malah mengheret juga perdebatan sesama orang Islam. Pertikaian ini tidak hanya semata-mata tertumpu kepada jenama negara Islam semata, tetapi juga dilihat sebagai matlamat dan faktor pembeza antara parti Islam mahupun sebaliknya, malah turut berkisar kepada perkara-perkara yang mengitarinya seperti konsep, ciri-ciri, takrifan, tafsiran, skop mahupun strategi dalam pengisian sebuah negara Islam. Kajian analisis ini memberikan fokus kepada kajian konsep negara Islam gagasan PAS untuk merungkai persoalan apakah sebenarnya idea dan konsep negara Islam yang digagaskan oleh PAS dengan menganalisis Dokumen Negara Islam yang telah diterbitkan sendiri oleh PAS pada tahun 2002. Kajian ini juga akan menganalisis sejauh mana usaha PAS dalam menterjemahkan gagasan negara Islam mereka ini kepada dasar, strategi, polisi mahupun perlaksanaan dengan memberikan fokus kepada dasar Wawasan Induk Negara Sejahtera, polisi Dokumen Hijau dan pendekatan politik Budaya Matang dan Sejahtera (BPMS) yang telah PAS lahirkan sebagai produk mereka untuk ditawarkan kepada negara dan rakyat. Kajian yang menggunakan pendekatan kualitatif ini telah melibatkan temu bual bersama beberapa kepimpinan utama PAS, AMANAH, pakar rujuk sains politik Islam dan kepimpinan kerajaan negeri di bawah pemerintahan PAS. Secara keseluruhannya, kajian yang telah dijalankan menggunakan teknik kajian analisis dokumen, pemerhatian dan temu bual semi berstruktur ini mendapati PAS sememangnya telah merangka suatu konsep dan gagasan negara Islam yang umum dan jelas susunannya. Namun, dari aspek pelaksanaannya hanya dilaksanakan secara tidak langsung di dalam pentadbiran yang dikuasai oleh PAS dan tidak dapat dilaksanakan secara terus dan jelas seperti mana yang telah mereka gagaskan di dalam Dokumen Negara Islam.

Kata Kunci: Negara Islam, Konsep Negara Islam PAS, Dokumen Negara Islam PAS, Wawasan Induk Negara Sejahtera (WINS), Dokumen Hijau, Budaya Politik Matang dan Sejahtera (BPMS)

ABSTRACT

In the political history of Malaysia, the issue of the Islamic state is one of the controversial and seemingly endless issues. The issue of this Islamic country has not only sparked endless debates and conflicts between Muslims and non-Muslims but has also dragged on debates among Muslims. This dispute is not only focused on the brand of the Islamic country but is also seen as a goal and a differentiating factor between Islamic parties and vice versa, but also revolves around things that surround it such as concepts, characteristics, definitions, interpretations, scope and even strategy in filling an Islamic country. This analytical study focuses on the study of the Islamic state concept of PAS to unravel the question of what exactly the idea and concept of an Islamic state is initiated by PAS by analysing the Islamic State Document that was published by PAS itself in 2002. This study will also analyse the extent to which PAS's efforts in translating their idea of an Islamic state into policy, strategy, policy, and implementation by focusing on the vision of “Wawasan Induk Negara Sejahtera (WINS)”, the “Dokumen Hijau” policy, and the political approach of “Budaya Politik Matang dan Sejahtera” (BPMS) that PAS has created as their product to offer to the country and the people. This study which uses a qualitative approach has involved interviews with some of the main leaders of PAS, AMANAH, consulting experts in Islamic political science, and state government leadership under the PAS government. Overall, the research that has been carried out using the technique of document analysis, observation, and semi-structured interviews found that PAS has indeed formulated a general and clear concept and idea of an Islamic state. However, from the aspect of implementation, it is only implemented indirectly in the administration controlled by PAS and cannot be implemented directly and clearly as they have envisioned in the Islamic State Document.

Keywords: Islamic State, PAS Islamic State Concept, PAS Islamic State Document, Wawasan Induk Negara Sejahtera (WINS), Dokumen Hijau, Budaya Politik Matang dan Sejahtera (BPMS)

SENARAI KANDUNGAN

DEKLARASI	
TAJUK KAJIAN	
PENGHARGAAN	II
ABSTRAK	III
ABSTRACT	IV
SENARAI KANDUNGAN	V
SENARAI JADUAL	IX
SENARAI RAJAH	X
SENARAI SINGKATAN PERKATAAN	XI
SENARAI LAMPIRAN	XII
BAB 1_PENGENALAN	1
1.1 Pendahuluan	1
1.2 Latar Belakang	1
1.3 Penyataan Masalah	4
1.4 Objektif Kajian	8
1.5 Persoalan Kajian	9
1.6 Kerangka Konsep	10
1.7 Kepentingan Kajian	10
1.8 Skop dan Batasan Kajian	12
1.9 Implikasi	13
1.10 Kesimpulan	16

BAB 2_SOROTAN KAJIAN LEPAS	17
2.1 Pendahuluan	17
2.2 Tinjauan Kajian Lepas Berkaitan Negara Islam	17
2.3 Negara Islam Gagasan PAS	24
2.4 Gambaran Asas Negara Islam Gagasan PAS	27
2.5 Dasar Utama Pemerintahan Islam Menurut PAS	30
2.6 Ciri-Ciri Utama Negara Islam Menurut PAS	39
2.7 Polisi Umum Negara Islam Menurut PAS	45
2.8 Reka bentuk Negara Islam Menurut PAS	50
2.8.1 Perlembagaan	53
2.8.2 Sistem Raja Berperlembagaan	54
2.8.3 Majlis Syura Ulama	55
2.8.4 Badan Perundangan (Legislatif)	57
2.8.5 Badan Kehakiman (Judisiari)	59
2.8.6 Badan Pentadbiran / Kabinet (Eksekutif)	61
2.9 Prinsip Negara Islam Dalam Dasar, Polisi dan Perancangan PAS	62
2.9.1 Wawasan Induk Negara Sejahtera (WINS)	63
2.9.2 Budaya Politik Matang dan Sejahtera (BPMS)	65
2.9.3 Dokumen Hijau	71
2.10 Kesimpulan	76
BAB 3_METODOLOGI KAJIAN	77
3.1 Latar Belakang	77
3.2 Pendekatan Kajian	77
3.3 Rekabentuk Kajian	78

3.4 Teknik Pengumpulan dan Analisis Data	78
3.4.1 Analisis Dokumen	79
3.4.2 Pemerhatian	80
3.4.3 Temu Bual Semi Berstruktur	81
3.5 Kesahan dan Keabsahan Kajian	85
3.5.1 Kesahan (<i>validity</i>)	85
3.5.2 Keabsahan (<i>reability</i>)	87
3.6 Proses Pengumpulan Data dan Etika Penyelidikan	87
3.7 Analisis Data	88
3.8 Kesimpulan	89
BAB 4_DAPATAN KAJIAN	90
4.1 Pendahuluan	90
4.2 Konsep Negara Islam PAS	90
4.2.1 Mengapa Negara Islam Menjadi Perjuangan Utama PAS ?	93
4.2.2 Adakah Dokumen Negara Islam 2003 Menggambarkan Idea Negara Islam PAS ?	95
4.2.3 Konsistensi Perjuangan negara Islam oleh PAS	97
4.3 Pendekatan Negara Islam PAS	101
4.3.1 Hubungan Wawasan Induk Negara Sejahtera (WINS) dengan Dokumen Negara Islam 2003	103
4.3.2 Hubungan Dokumen Hijau (DH) dengan Dokumen Negara Islam 2003	108
4.3.3 Hubungan pendekatan Budaya Politik Matang dan Sejahtera (BPMS) dengan Dokumen Negara Islam 2003	112
4.4 Pelaksanaan Idea Negara Islam Oleh PAS	117
4.4.1 Pelaksanaan Idea Negara Islam PAS Dalam Aspek Ekonomi	122
4.4.2 Pelaksanaan Idea Negara Islam PAS Dalam Aspek Sosial	130

4.4.4 Pelaksanaan Idea Negara Islam PAS Dalam Aspek Politik dan Pentadbiran	146
4.5 Rumusan	166
BAB 5_KESIMPULAN & PERBINCANGAN	169
5.1 Pendahuluan	169
5.2 Ringkasan Kajian	169
5.3 Perbincangan	172
5.3.1 Konsep Negara Islam PAS	172
5.3.2 Hubungan Di Antara Pendekatan PAS Dengan Dokumen Negara Islam PAS	176
5.3.3 Pelaksanaan Idea Negara Islam PAS	178
5.4 Cadangan Kajian Untuk Penyelidik Akan Datang	180
5.5 Kesimpulan	181
SUMBER RUJUKAN	188
LAMPIRAN KAJIAN	191

SENARAI JADUAL

Jadual 3.1	Profil Informan	82
Jadual 5.1	Dapatan Kajian Mewakili Tema 1	171
Jadual 5.2	Dapatan Kajian Mewakili Tema 2	172
Jadual 5.3	Dapatan Kajian Mewakili Tema 3	173

SENARAI RAJAH

Rajah 1.1	Kerangka Konsep	9
Rajah 2.1	Struktur organisasi Pentadbiran Kerajaan Pusat dalam negara Islam gagasan PAS	49
Rajah 2.2	Struktur organisasi Pentadbiran Kerajaan Negeri dalam negara Islam gagasan PAS	50
Rajah 4.1	Konsep Negara Islam PAS	89
Rajah 4.2	Sebab Negara Islam Menjadi Perjuangan PAS	92
Rajah 4.3	Maklum balas informan kepada persoalan tentang Dokumen Negara Islam sebagai idea sebenar negara Islam gagasan PAS	94
Rajah 4.4	Sebab mengapa perjuangan negara Islam PAS tidak konsisten	96
Rajah 4.5	Praktikal prinsip-prinsip Dokumen Negara Islam dalam dasar-dasar PAS	100
Rajah 4.6	Sejauh mana Wawasan Induk Negara Sejahtera (WINS) menepati Dokumen Negara Islam	102
Rajah 4.7	Sejauh mana Dokumen Hijau (DH) menepati Dokumen Negara Islam	106
Rajah 4.8	Sejauh mana Budaya Politik Matang dan Sejahtera (BPMS) menepati Dokumen Negara Islam	110
Rajah 4.9	Bagaimana PAS memastikan idea Negara Islam terlaksana	115
Rajah 4.10	Pelaksanaan idea Negara Islam PAS dalam aspek ekonomi	120
Rajah 4.11	Pelaksanaan idea Negara Islam PAS dalam aspek sosial	128
Rajah 4.12	Pelaksanaan idea Negara Islam PAS dalam aspek politik dan pentadbiran	145

SENARAI SINGKATAN PERKATAAN

ABIM	Angkatan Belia Islam Malaysia
ADUN	Ahli Dewan Undangan Negeri
AMANAH	Parti Amanah Negara
BN	Barisan Nasional
BPMS	Budaya Politik Matang dan Sejahtera
BRIM	Bantuan Rakyat 1 Malaysia
EXCO	<i>Executive Councillor</i> (Ahli Majlis Mesyuarat Kerajaan Negeri)
GST	<i>Good and Service Tax</i>
MASTERS	Ijazah Sarjana
MMK	Majlis Mesyuarat Kerajaan
MSU	Majlis Syura Ulama
NGO	<i>Non-Govermental Organisation</i> (Pertubuhan Bukan Kerajaan)
PAS	Parti Islam Se-Malaysia
PH	Pakatan Harapan
PHD	<i>Doctor od Philosophy</i> (Doktor Falsafah)
PPP	Pusat Penyelidikan PAS Pusat
PR	Pakatan Rakyat
PRU	Pilihan Raya Umum
RND	<i>Research and Development</i>
SPA	Suruhanjaya Perkhidmatan Awam
UIA	Universiti Islam Antarabangsa
UMNO	<i>United Malays National Organisation</i>
UM	Universiti Malaya
UMP	Universiti Malaysia Pahang
UNIMAS	Universiti Malaysia Sarawak
WINS	Wawasan Induk Negara Sejahtera
YB	Yang Berhormat
YDPA	Yang Di Pertuan Agong
YDPN	Yang Di Pertua Negeri

SENARAI LAMPIRAN

Lampiran A	Surat Permohonan Temu Bual	191
Lampiran B	Contoh Soalan Temu Bual	193

RUJUKAN

- Abas, M. S. (1997). *Prinsip Perlembagaan dan Pemerintahan Di Malaysia*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Adam, R. (2004). *Kemelut Politik Semenanjung Tanah Melayu*. Kuala Lumpur: Penerbit Universiti Malaya.
- Ahmad, I. (1989). *Konflik UMNO-PAS dalam isu Islamisasi*. Petaling Jaya: IBS Buku Sdn Bhd.
- Al-Khayyat, A. a.-A. (1999). *al-Nizam al-Siyasi fi al-Islam*. Cairo: Dar al-Salam.
- Al-Maududi, A. A. (1978). *Al-Khilafah wa Al-Mulk*. Kuwait: Dar al-Quran.
- Al-Mubarak, M. (1980). *Nizom Al-Islam Al-Hukum wa Ad-Daulah*. Dar Fitr.
- Al-Qaradhawi, D. Y. (2009). *Fiqh Kenegaraan*. Kuala Lumpur: Blue-T Publication Sdn Bhd.
- Al-Qardhawi, Y. (1997). *Min Fiqhi daulah Fi al-Islam (terj. Kautsar Suhardi)*. Jakarta.
- Amir, A. N. (2009). Sistem Politik Islam Di Zaman Nabi Muhammad S.A.W. *Jurnal Usuluddin*, 221-252.
- Anwar, Z. (1987). *Islamic revivalism in Malaysia: Dakwah Among The Student*. Petaling Jaya: Pelanduk.
- Awang, A. h. (1988). *Konsep Negara Islam Dan Matlamatnya*. Kuala Lumpur: Jabatan Setiausaha Agung PAS.
- Awang, A. H. (1995). *Sistem Pemerintahan Negara Islam*. Gombak: Dewan Muslimat Sdn Bhd.
- Awang, A. H. (2021, April 2). *Harakahdaily*. Didapatkan dari Nasional: <https://harakahdaily.net/index.php/2021/04/02/pas-budaya-politik-matang-dan-sejahtera-bpms/>

- Aziz, A. (2003). Memahami Islam Model Malaysia. *Al-Islam*, 28-29.
- Azra, A. (1996). Kebangkitan Islam akan Muncul Dari Melayu. *Ulumul Qur'an*, 19-23.
- Baharom, H. (2001). *Masalah Cita-Cita Politik Dalam Melaksanakan Undang-Undang Islam Di Malaysia*. Kuala Lumpur: Universiti Malaya.
- Bakar, M. A. (1987). *Penghayatan Sebuah Ideal: Suatu Tafsiran Tentang Islam Semasa*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Bakar, M. A. (1991). External Influence on Contemporary Islamic Resurgence in Malaysia. *Contemporary Southeast Asia*, 220-228.
- Bakar, M. A. (2002). *Polemik Negara Islam dan Pembudayaan Politik Malaysia*. Petaling Jaya: Institut Perkembangan Minda (INMIND).
- Barrow, C. W. (1993). *Critical Theories of the State*. London: The University of Wisconsin Press.
- Buang, S. (2011). Retorik Penubuhan Negara Islam: Antara Penolakan dan Pengisian. *Massa*, 6-12.
- Chua, P. Y. (2006). *Kaedah Penyelidikan*. Malaysia: Mc Graw Hill Sdn. Bhd.
- Crawford, J. (2007). *The Creation of States in International Law*. London: Oxford University Press.
- Cresswell, J. (1998). *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Traditions*. Thousand Oaks: Sage.
- Creswell, J. (2003). *Research Design: Qualitative, Quantitative and Mixed Methods Approaches*. Thousand Oaks: Sage.
- Cudworth, E., Hall, T., & McGovern, J. (2007). *The Modern State: Theories and Ideologies*. Edinburgh University Press.

- Dahlan, Z. (1989). Al-Rahmaniah : Perkembangan dan Peranannya dalam Aktiviti Dakwah Islamiyah di Malaysia. Dalam *Latihan Ilmiah B.A* (hlm. 1-20). Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Definisi Dan Prinsip Asas Negara Islam. (2004). *Mimbar Ulama* 7, 20-24.
- Din, H. (2004). Negara Islam. *Mimbar Ulama*, 95-100.
- Dokumen Hijau 1: Gagasan PAS Dalam Menyelesaikan Permasalahan Ekonomi Negara.* (2017). Kuala Lumpur: Pusat Penyelidikan PAS Pusat (PPP).
- Earle, T. (1997). *How Chiefs come to Power*. California: Stanford University.
- el-Muhammady, A. H. (1998). *Undang-undang Jenayah dalam Islam dan Enakmen Negeri-negeri*. Bangi: Fakulti Undang-undang, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Esposito, J. L. (1983). Introduction Islam and Muslim Politics. Dalam J. L. Esposito, *Voice of Resurgence* (hlm. 11). New York: Oxford University Press.
- Fadzil, S. (1982). Islam Sebagai Alternatif. *Panji Masyarakat*.
- Faris, M. A. (2000). *Pemerintahan Islam Yang Sebenar*. Kuala Lumpur: Jasmin Enterprise.
- Faris, M. A. (2000). *Sistem Politik Islam (terj.) al-Nizom al-Siyasi Fi al-Islam*. Jakarta: Rabbani Press.
- Foda, F. (1985). *Before The Fall*. Kaherah.
- Funston, J. (1980). *Malay Politics in Malaysia: A Study of UMNO and PAS*. Petaling Jaya: Heinemann Educational Books.
- Ghani, F. (2018, Januari 21). *pas.org.my*. Didapatkan dari Sejarah Parti Islam Se-Malaysia: <https://pas.org.my/sejarah-parti-islam-se-malaysia-pas/>
- Hamayotsu, K. (2002). Islam and National Building in Southeast Asia: Malaysia and Indonesia in Comparative Perspective. *Pacific Affairs*.

- Hamid, A. F. (1998). *Islamic Revivalism in the Periphery: A Study of Political Islam in Contemporary Malaysia with Special Reference to the Darul Arqam Movement 1968-1996*. Newcastle: University of Newcastle Upon Tyne.
- Hasbullah, M. (2003). Asia Tenggara dan Konsentrasi kebangkitan Islam yang Bergeser. *Fokusmedia*, 4.
- Hassan, N. (2016). *PAS Menerajui Politik Matang dan Sejahtera*. Kuala Lumpur: Penerangan PAS Pusat.
- Jindan, K. I. (1999). *Teori Politik Islam, telaah Kritis Ibnu Taymiyyah Tentang Pemerintah Islam*. Surabaya: Risalah Gusti.
- Khas, P. (2004). Negara Islam PAS. Dalam D. U. Pusat, *Negara Islam Antara Realiti & Cabaran* (hlm. 51-55). Bangi: Dewan Ulama PAS Pusat.
- Lahoud, N., & H. Johns, A. (2005). *Islam in World Politics*. London & New York: Routledge.
- Latif, A. Z. (2012). *Dakwah dan Politik dalam Gerakan Islam di Malaysia*. Shah Alam : UiTM.
- Manuty, M. N. (1988). *Perception of Social Change in Contemporary Malaysia: A Critical Analysis of ABIM's Role and Its Impact Among the Muslim Youth*. Philadelphia, Pennsylvania: Temple University .
- Marzuki, M. Z. (2017). Pengantar Pengarah PPP. Dalam *Dokumen Hijau Gagasan PAS Dalam Menyelesaikan Permasalahan Ekonomi Negara* (hlm. 7-8). Kuala Lumpur: Pusat Penyelidikan PAS Pusat (PPP).
- Maududi, A. ' (1967). *Mabadi' al-Islam*. Dar al-kutub al-'Arabiyah.
- Maududi, A. a.-A. (2000). *Proses Pembinaan Negara Islam*. Kuala Lumpur: Pustaka Salam.
- Mauzy, D. K., & Milne, R. (1983). The Mahathir's Administration in Malaysia: Discipline through Islam. *Pacific Affair* , 617-648.

- Merriam, S. (2001). *Qualitative Research and Case Study Application in Education* . San Francisco: Jossey-Bass Pub.
- Muhamad, Z. (2017). Pengenalan "Projek Dokumen Hijau". Dalam *Dokumen Hijau Gagasan PAS Dalam Menyelesaikan Permasalahan Ekonomi* (hlm. 6). Kuala Lumpur: Pusat Penyelidikan PAS Pusat.
- Muhamat, R. (2014). *Kedudukan Politik Dalam Islam*. Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Musa, A. S. (1998). *Islam dan Teori Undang-Undang Perlembagaan dan Pentadbiran*. Bangi: Pusat Teknologi Pendidikan UKM.
- Mutalib, H. (1993). *Islam in Malaysia: From Revivalism to Islamic State*. Singapura: National University of Singapore.
- Muzaffar, C. (1988). *Kebangkitan Semula di Malaysia*. Petaling Jaya: Penerbitan Fajar Bakti.
- Nagata, J. (1994). *How to be Islamic without being An Islamic State: Contested Model of Development in Malaysia*. London: Islam, Globalization and Post Modernity.
- Nasir, B. M. (2003). *Da'wah and The Malaysian Islamic Movement*. Semenyih: Synergymate Sdn Bhd.
- Negara Islam*. (2003). Kuala Lumpur: Parti Islam Se-Malaysia (PAS).
- Noah, S. M. (2002). *Reka Bentuk Penyelidikan : Falsafah, Teori dan Praktis : Sebuah Buku Mesra Pengguna*. Serdang: Penerbit Universiti Putra Malaysia.
- Noraini, I. (2010). *Penyelidikan Dalam Pendidikan*. Malaysia: Mc Graw Hill Education.
- Othman, L. (2009). *Penyelidikan Kualitatif Pengenalan Kepada Teori dan Metod*. Tanjung Malim: Universiti Pendidikan Sultan Idris.

- Othman, M. R., & Baharuddin, S. (2007). Islam dan Politik Partisan: Peranan Badan Bukan Kerajaan dalam Politik Kepartian. *Demokrasi dan Dunia Islam: Perspektif Teori dan Praktik*, 181.
- Othman, M. S., & Ibrahim, A. (1988). *Ke Arah Islamisasi Undang-Undang Di Malaysia*. Kuala Lumpur: Yayasan Dakwah Islamiah Malaysia.
- Painter, J., & Jeffrey, A. (2009). *Political Geography*. London: SAGE Publications Ltd.
- Parti Islam Se Malaysia (PAS)*. (2016, April 23). Didapatkan dari Budaya Politik Matang dan Sejahtera (BPMS): <https://pas.org.my/bpms/>
- Rais, A. (1984). International Islamic Movement and Their Influence Upon The Islamic Movement in Indonesia. *Prisma*, 41-48.
- Riddle, P. G. (2005). Islamization, Civil Society and Religious Minorities in Malaysia. *Islam in Southeast Asia : Political, Social and Strategic Challenges for the 21st Century*, 182.
- Robinson, E. H. (2013). The Distinction Between State and Government. *Geography Compass*, 556-566.
- Rothbard, M. N. (2009). *Anatomy of the State*. Alabama: Ludwig von Mises Institute.
- Sardar, Z. (1984). *The Islamic State A Study Based On The Islamic Holy Constitution*. New York: Mansell Publishing Limited.
- Sidek, M. N. (2002). *Reka Bentuk Penyelidikan : Falsafah, Teori dan Praktis*. Serdang: Penerbit Universiti Putra Malaysia.
- Silverman, D. (1993). *Interpreting Qualitative Data*. London: SAGE Publication.
- Spektrum, K. (1988). *Mengenal Malaysia Dari Perspektif Kenegaraan* . Kuala Lumpur: Universiti Malaya.
- Sulaiman, M. (2003). *Kaedah Penyelidikan dan Panduan Penulisan* . Kuala Lumpur : Utusan Publication & Distributors Sdn. Bhd.

- Taimiyah, I. (1398H). *Majmu' fatawa*. Bayrut: Dar Al-Arabiyyah.
- Teik, K. B. (1995). *Paradoxes of Mahathirism: An Intellectual Biography of Mahathir Mahammad*. Kuala Lumpur: Oxford University Press.
- Tesch. (1995). *Qualitative Research: Analysis Types & Software Tools*. London: The Falmer Press.
- Thaib, L. (1998). *Politik Menurut Perspektif Islam*. Kajang: Synergymate Sdn Bhd.
- Thompson, D. (1995). *Concise Oxford English Dictionary*. London: Oxford University Press.
- Tobi, S. U. (2017). *Kajian Kualitatif dan Analisis Temu Bual*. Kuala Lumpur: Aras Publisher.
- Wa., M. S. (1983). *On The Political System Of Islamic State*.
- Wafi, D. A. (1952). *Mukaaddimah Ibn Khaldun*. Turki: Lajnah al-Bayan al-Arabi.
- Waters, T. (2015). *Weber's Rationalism and Modern Society*. Palgrave Macmillan US.
- Wawasan Induk Negara Sejahtera (WINS 2051). (2018, Januari 2). *Sejahtera & Berkeadilan*. Kuala Lumpur, Malaysia: Lajnah Pemerkasaan Parti PAS Pusat.
- Yin, R. K. (2009). *Case Study Research: Design and Methods (4th Ed)*. Thousand Oaks: CA: Sage.
- Yusof, B. (2003). Penjelasan Dokumen Negara Islam. Dalam N. Hassan, *Dokumen Negara Islam : Keadilan Untuk Semua* (hlm. 6-11). Temerloh: Dewan Pemuda PAS Negeri Pahang.
- Zakariyya, F. (2013). *Arab existentialist with a secular vision*. Cairo: The National .
- Zalum, A. Q. (2001). *Pemikiran Politik Islam*. Bangil: Al-Izzah.
- Zin, A. M. (2016, Oktober 3). *RENCANA KOLUMNIS*. Didapatkan dari www.bharian.com:

<https://www.bharian.com.my/kolumnis/2016/10/198384/hijrah-membina-negara-proses-sepanjang-zaman>

(1933). *Convention On Rights and Duties of States*. Montevideo: Montevideo Convention on The Rights and Duties of States.

(1985). *Clash in Kedah*. Asiaweek.

(2002). *Perlembagaan Parti Islam Se Malaysia (PAS) (Pindaan 2001)*. Selangor: Pejabat Agung PAS.

(DPPM), A. T. (2018, April 25). *Tarbawi*. Didapatkan dari Tinta Siasah: <http://www.tarbawi.my/2018/04/budaya-politik-matang-dan-sejahtera.html>

7 *Ciri Budaya Politik Matang dan Sejahtera*. (2016). Didapatkan dari Parti Islam Se Malaysia (PAS): <https://pas.org.my/bpms/>